

—
Wojtek
♥
Klaske
—

*Van tomaten plukken krijg je rode handen
en komkommerblad doet zeer. Maar
Wojtek werkt als een bezetene. Hij is verliefd
en Orkater verbeeldt zijn hartstocht voor
Klaske in *Lost in the Greenhouse*.*

tekst JANTJEN DE BOER - fotografie CATRINUS VAN DER VEEN

De muziektheatervoorstelling gaat over de liefde tussen de Poolse seizoenarbeider Wojtek en de Friese Klaske, gespeeld door Maartje van de Wetering. Het verhaal gaat ook over jonge Polen die vooruit dromen, en over Friezen die achteruit denken.

Het publiek zit straks in een kas van groentekwekerij Hartman in Sexbierum, tussen rijen planten en rails waar karretjes overheen kunnen rijden. Schrijver en acteur Geert Lageveen: „Alles lijkt transparant en helder, maar wij laten zien wat er onder de oppervlakte gebeurt.”

Want hoe kijken de Friese werknemers aan tegen de toestroom van Poolse werknemers, die het arbeidstempo ook nog eens flink opjagen? Lageveen: „Ik speel Gerco, een nostalgische Fries, iemand die zijn wereld heeft zien veranderen.”

Vroeger zat Gerco in de pauze altijd te kaarten met zijn maat Doeke, de beste klaverjasser van heel Franekeradeel. Nu eet hij boterhammen tussen Poolse collega's terwijl Doeke thuis op de bank hangt omdat hij het arbeidstempo in de kas niet langer aankon.

TOEKOMST

De Polen werken als bezetenen. Die sparen voor de toekomst. Lageveen: „Die bouwen in hun hoofd een huis. Elk uur komt er een baksteen bij.” En de Friezen moeten mee, of ze nu willen of niet.

Lost in the Greenhouse is gebaseerd op een reportage in de Leeuwarder Courant, over de 23-jarige seizoenarbeider Wojtek die vier jaar geleden verdrong in een sloot achter een benzinstation in Franeker.

„Polen is geen land voor jonge mensen”, zei zijn broer tegen Leeuwarder Courant-

verslaggever Irene Overduin, die het leven van de jonge Pool reconstrueerde.

Geert Lageveen: „*Lost in the Greenhouse* gaat over ontworteling, over mensen die hun beroep niet in hun eigen land kunnen uitoefenen. Die op hun vrije zondag op de dijk rondlopen, naar de Waddenzee kijken en ontheemd zijn.”

Die troost vinden in een hoekje van de Albert Heijn in Franeker. Naast het pastaschap staat een speciale Poolse kast met blikken *Pulpety w sosie pomidorowym* erin, oftewel gehaktballetjes in tomatensaus. Daaronder ligt augurkensoepp met kalkoenvlees, het recept tegen een kater.

En ook de majonez van thuis, die eigenlijk net zo smaakt als de Nederlandse mayonaise, doet het goed. Waarom zou je aan Nederlandse merken wennen als je toch gauw naar huis gaat?

Lageveen: „Veel Polen gaan ervan uit dat ze tijdelijk in Nederland werken, maar ze

GEHEIMGOED

Augurkengeheim

Ja, in Nederland hebben we ook augurken. Maar niet zulke lekkere als de hemelse zoute Ogórk kwaszone met mierikswortel, zout, mosterd, ui en knoflook. Polen rijden ervoor om. Te koop bij de Albert Heijn in Franeker en in Poolse supermarkten.

MAARTJE VAN DE WETERING
EN GEERT LAGEVEEN

blijven langer dan ze dachten. De tragiek is dat ze daardoor in een soort tusstentijd leven." Ze sparen voor later, maar wanneer is het eigenlijk later?

EENTONIGHEID

Lageveen werkte zelf in de kassen, om de eentonigheid van de handeligen en de warmte te ervaren. „Kijk”, zegt hij in de kantine in Sexbierum. „De Nederlanders zitten aan de ene kant, en de Polen, de Turkse Grieken en de Roemenen aan de andere kant. Iedereen blijft in zijn eigen groep.”

Peinzend: „*Leeuwarden2018* gaat over de lepen *Mienskap* maar ik denk dat hier vooral langs elkaar heen geleefd wordt. In Sexbierum dronken Titus en ik in het plaatselijke café een biertje. Nou, daar komen geen Polen hoor.”

Toch beleven Klaske en Wojtek in *Lost in the Greenhouse* een stomende liefde. Dat kan gebeuren, zegt Lageveen, als je „leuke mensen van in de twintig bij elkaar zet”. De voorstelling wordt een grote happening, belooft hij. Tegen de bedrijfsleider van Hartman: „Er moet een paard de kas in.” De chef van de tomatenkas frons. Een paard tussen de planten? Ernstig: „Het is wel levend materiaal, hè. En we willen wel oogsten.” Het publiek mag dan straks in een komkommer- en tomatenjungle zitten, het bedrijf draait gewoon door.

FEEST

Lageveen, stralend en onverstoort: „Midden in de voorstelling is er een groot feest. Mijn karakter Gerco durft eindelijk een jonge Poolse collega ten huwelijk te vragen, maar zij wil niet. Vervolgens gaat hij enorm te keer over Poolse vrouwen die alleen maar Poolse mannen willen.”

Want zo is Gerco. Lageveen gniffelend: „Hij geeft de schuld aan de Polen maar gaat

ondertussen volkomen voorbij aan het feit dat hij zelf twintig jaar te oud is voor het meisje waarmee hij zo graag wil trouwen.”

Ach, de liefde. Ach, de kloof. Ach, die kassen, waarin het nooit regent, nooit waait en waarin de computer de arbeidsproductiviteit van de medewerkers nauwlettend bijhoudt.

Aan de muren in de kantine hangen posters met plantenziekten in verschillende talen. De Californische trips is een insect dat zilverkleurige vlekken op de *lischiach* (Poolse voor bladeren bladeren) achterlaat en zich in de *kwiatach* (de bloemen), verstopt, leren de Poolse arbeiders.

Maartje van de Wetering, de blonde kwekersdochter voor wie Wojtek als een blok valt: „Toen ik 15 was plukte ik

aalbessen, kruisbessen en frambozen. Mijn vader was echt gek, die bracht me zaterdagochtend om kwart over zes met de auto naar de kwekerij.”

Ze was een beginnende puber nog. Ze gaf het verdiende geld uit aan cd's met *heavy metal*. „*Korn* en *Rammstein*. Af en toe luister ik er nog naar, als een soort *guilty pleasure*.” Ze spaarde met het baantje voor later, maar later was in die tijd nooit ver weg. Later was op zijn hoogst volgende week.

Geert Lageveen: „Vroeger, als ik langs de kassen reed, vond ik het vooral 's avonds bijna ruimteschepen die in het land waren neergedaald. Ik dacht nooit aan de mensen die er werken. Nu wel.” ■

> bestel uw tickets op www.vanplan.nl

